

2023_Anul Aurel C. POPOVICI (XXVIII): e aci se propagă cultura? - Europa așteaptă de la noi prudență! - a lumina pe străini asupra acestor fapte? - Îndreptați-vă privirile spre Orient!

tribunism

șagunism

Aurel C. Popovici

198350

MEMORIUL
STUDENTILOR UNIVERSITARI
ROMÂNI
PRIVITOR LA SITUAȚIUNEA ROMÂNILOR
DIN
TRANSILVANIA ȘI UNGARIA
BUCUREȘTI
TIPOGRAFIA CAROL GÖBL
18, STRADA DOAMNEI, 18
1891

Datoria noastră era deci de a lumina pe străini asupra acestor fapte!

era natural, ca centrul cultural să se stabilească pe pământul României libere!

de aci se propagă cultura la întregul popor român!

Nu ne temem de influențe; ele sunt și fatale și necesare pentru progres ...

Europa așteaptă de la noi prudență! a impune Românilor o haină culturală croită la Budapesta?

Atavismul acesta în toată splendida lui brutalitate e un simptom, de care luminata Europa trebuie să țină socoteală, de oare-ce el e de natură a-i periclita interesele!

TRIBUNA 1884

Anul tribunistului Aurel. C. Popovici

Continuăm reproducerea „MEMORIULUI STUDENȚILOR UNIVERSITARI privitor la Situațiunea Românilor din Transilvania și Ungaria”: «II. Regatul României nu cuprinde însă în el de cât jumătate din poporul român; cealaltă jumătate e împărțită în țările de prin prejurul României: în Serbia, în Bulgaria, în Basarabia, provincie luată de Ruși, în Bucovina, dar mai mulți de cât pe ori unde sunt în întransilvania și în genere în partea de răsărit a Ungariei. E lucru de sine înțeles, că Românii din Regat fiind cel d’întâiu, cari au scăpat de nevoile trecutului, să desvolte ei cei d’întâiu o cultură proprie și adecvată națiunii noastre; era natural, ca centrul cultural să se stabilească pe pământul României libere. Aci, în România, e Academia de științe a Românilor, aci sunt universitățile naționale, aci se cultivă limba, aci e mișcarea literară cea mai intensă, de aci se propagă cultura la întregul popor român. Vecinii noștri fie Ruși, fie Germani din Austria, pot să stăpânească pe frații noștri, dar trebuie să se împace cu gândul, că concetățenii lor Români vor fi mai accesibili pentru cultura propagată din Bucuresci, de cât pentru ori-care alta. Învrăurirea culturală a statului român asupra Românilor din țările vecine e pe cât de firească, pe atât de legitimă: ea rezultă, ca ori-care influență elementară dintr’o normală stare a lucrurilor. Dar tot atât de firesc și legitim e, ca influența noastră culturală să fie învinsă de o superioară influență venită din partea vecinilor noștri și în contra unei asemenea influențe protestărilor noastre ar fi neîntemeiate; ba poate, din niște ast-fel de influențe noi am câștiga, căci am fi puși în

pozițiune prin această pluralitate de influențe să dezvoltăm cât mai multe ori chiar toate aptitudinile, de cari suntem capabili ca varietate etnică. **Nu ne temem de influențe; ele sunt și fatale și necesare pentru progres; ne revoltăm însă contra influențelor violente.** Cât timp succesul ori nereușita unei influențe ar rămânea să fie hotărâtă de superioritatea sau inferioritatea etnică, lupta e permisă și roditoare; e detestabilă însă și periculoasă, când se razemă pe proceduri silnice, străine de umanitate. Și tocmai acesta este cazul fraților noștri din Transilvania și Ungaria. În adevăr, vecinii noștri, Maghiarii, acești urmași ai Hunilor, ignorând aspirațiunile societății contimporane, ceacă să facă cu o masă de trei milioane, ceea ce consângenii lor Turci la venirea lor în Europa n’au cutezat să facă de cât cu un număr restrâns de robi luați în războiu, ceacă să maghiarizeze din leagăn, - cum vom arăta mai departe – pe copiii fraților noștri din Transilvania și Ungaria, cum odinioară Turcii din copii creștini își dresau falanga cea mai sălbatică a armiei lor. **Atavismul acesta în toată splendida lui brutalitate e un simptom, de care luminata Europa trebuie să țină socoteală, de oare-ce el e de natură a-i periclita interesele.**

Europa așteaptă de la noi prudență, dar ea trebuie să se întrebe nu numai dacă noi avem puterea intelectuală de a pricepe interesele ei ci și dacă având această putere noi putem totodată simți și lucra așa, cum înțelegem, ce e prudent.

Maghiarii, pe cari ideile marei revoluțiuni de la începutul veacului i-au lăsat neinfluențat, acești medievali rătăciți în secolul nostru, inconșienți de evoluțiunea lentă a societății contimporane, voesc să prefacă acum, la sfârșitul secolului XIX, statul ungar poliglot, în cari ei nu represintă de cât 30%, într’un stat național maghiar. N’au de cât să-l prefacă, dacă îl pot. E treaba lor aceasta și a monarhiei austro-ungare, pe care ei o țin prin experimentările lor într’o continuă agitațiune.

Nu ne plângem, că este luptă între direcțiunea culturală, care pleacă de aici și între cea maghiară; **nu ne-am plâns de zelul, pe care îl desfășoară Maghiarii, pentru a impune Românilor o haină culturală croită la Budapesta:** e poate convinșiunea lor intimă, că ea convine mai bine poporului românesc din Transilvania, de cât cea pe care o poartă până acum și care e românească, și noi stimăm o luptă basată pe convicțiuni sincere. Și nu ne-am plâns, fiind-că știam, că Maghiarii își dau o silință zadarnică, că impetuositatea lor va cădea zdrobită, se va toci de persistența noastră etnică, pe care timpul a pus’o atât de des la încercare. În timpul din urmă însă ei s’au hotărât să pună totul în cumpănă și pentru aceste ne plângem.

Sunt hotărâți Maghiarii să întemeieze cu ori ce preț un stat maghiar omogen și pentru a pune în acțiune toată violența pe care o au în rezervă, **ei fac pe Români să treacă în Europa ca un element de desordine,** pentru-ca ast-fel statul maghiar să se pară a fi redus în stare de legitimă apărare și să fie îndreptățit a pune pe Români afară din lege. Pentru toate aceste ne plângem; s’au plâns și frații noștri în contra nedreptăților ce li s’au făcut în lăuntru precum și în contra calomniilor, ce li s’au adus în afară, dar protestările lor au fost și sunt înădușite de închisorile ungurești. Popoarele libere ale Europei nu bănuiesc și nici nu pot bănui ast-fel de lucruri. **Datoria noastră era deci de a lumina pe străini asupra acestor fapte».**

În lucrarea „Aurel C. Popovici (1863-1917)”, istoricul dr. Vasile Crișan prezintă sintetic „Memoriului studenților universitari români...”: «În următoarul și cel mai important capitol, *Memoriul* se ocupă de soarta românilor din afara granițelor de atunci ale țării (...) autorii caută să explice cu argumentele istoriei cum s-a ajuns la această stare de lucruri, polemizând cu istoriografia oficială maghiară (polemică ce nu s-a încheiat nici astăzi), care nega autohtonă și vechimea populației românești

în spațiul transilvan. Memoriul insistă asupra autonomiei voevodatului și, mai târziu, a Principatului Transilvaniei, în granițele Imperiului Habsburgic. Excursul istoric se încheia cu evocarea semnării pactului dualist într-un moment de mare slăbiciune a imperiului în urma înfrângerii de la Sadova (1866). Este surprinsă esența dualismului, care pentru Ungaria consta în asigurarea supremației maghiare asupra naționalităților (români, slavi, germani) care constituiau majoritatea populației, deși prin legile votate în 1868 li se garantau acestora drepturi pe care clasa politică maghiară era hotărâtă să nu le respecte. În sensul acestor afirmații, autorii memoriului evocă abuzurile și încălcările legislației în domeniile autonomiei bisericești, corupției din administrație, a aplicării strâmbă a dreptății în instanțele de judecată, exemplificată cu procesul generalului român Traian Doda, cu agresiunile împotriva țăranilor împroprietăriți după revoluția de la 1848 - 1849, prin legea comasărilor, prin procesele de presă intentate ziariștilor români. Un spațiu larg este rezervat de autori **luptei pe care șovinismul unguresc o poartă împotriva limbii, învățământului și culturii românești considerate principalele obstacole în calea realizării idealului statului național maghiar.**

Sunt înfierate în context reuniunile de maghiarizare, încălcările legilor din 1868 privind folosirea limbii materne în școli, impunerea cu ostentație a studiului limbii maghiare în școlile confesionale, obstacolele întâmpinate de români în domeniul școlar, condiționarea burselor de studiu în universitățile ungurești, persecutarea tinerilor care își fac studiile universitare în centre din apusul Europei și, în final, ca o „**culme a celui mai turbat șovinism**” este impunerea legii grădinițelor de copii, care urmărea maghiarizarea tinerelor vlăstare ale națiunii încă de la vârsta de trei ani. În încheierea Memoriului, autorii, adresându-se tinerimii universitare din Europa, caută să sublinieze faptul că națiunea română reprezintă un element de ordine și cultură în această parte a continentului și în consecință, Occidentul nu poate rămâne indiferent față de atentatele la existența ei: „De aceea nu cerem să fim crezuți, ci adresându-ne tinerimei inteligente și culte a Europei și tuturor acelor pe care progresul și pacea omenirii îi preocupă, le zicem cu tot dinadinsul: **Îndreptați-vă privirile spre Orient**, dați-vă silința de a vă încredința voi înși-vă prin ai voștri oameni de încredere despre cele ce se petrec în Regatul Ungariei și stăruți prin grai viu și în scris, ca adevărul să iasă la iveală”».

(va urma)

Marius HALMAGHI

Sursa online:

<https://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2023-anul-a-c-popovici-xxviii-de-aci-se-propaga-cultura-europa-asteapta-de-la-noi-prudenta-a-lumina-pe-straini-asupra-acestor-fapte-indreptati-va-privirile-spre-orient-170853.html>

Eveniment Actualitate Stirile de pe strada mea Sport Cultura Sanatate Timp liber Tribuna femeilor Descopera lumea

Tribuna
Dintotdeauna pentru totdeauna!

**2023-Anul A.C. Popovici (XXVIII): de aci se propagă cultura?
- Europa așteaptă de la noi prudentă! - a lumina pe străini
asupra acestor fapte? - Îndreptați-vă privirile spre Orient!**

Marius HALMAGHI 09.07.2023 22:45 167 vizualizari 0 comentarii

În: *Tribuna*, 09 iulie 2023